

Wprowadzenie do tomu 2

Tom II dedykowany Profesorowi dr hab. Zygmuntowi Górcze obejmuje prace z zakresu geografii miasta – dyscypliny z zakresu nauk geograficznych, bliskiej sferze zainteresowań Jubilata. Wśród opracowań poświęconych miastu znajdujemy artykuły o tematyce miejskiej poruszającej szereg szczegółowych pól badawczych geografii miasta. Pola te obejmują miejskie badania ludnościowe, społeczne, analizy podstaw rozwoju ekonomicznego miast, planowanie przestrzenne miast, a także współczesne nurty badawcze osadzone w koncepcji miasta zrównoważonego.

Wśród prac z zakresu miejskich badań ludnościowych znajdujemy trzy opracowania. Pierwsze z nich autorstwa Z. Długosza i Sz. Białego zawiera refleksje na temat przemian demograficznych w dużych miastach Polski u progu XXI wieku. Na uwagę zasługuje tu analiza zjawiska starzenia się ludności tych miast odniesiona do całej populacji miejskiej Polski oraz ludności wiejskiej. Problematyka demograficzna jest przedmiotem zainteresowania J. Gałki, S. Kurka i M. Wójtowicza, autorów kolejnego opracowania z zakresu miejskich badań ludnościowych. Wymienieni autorzy prowadzą dogłębną analizę zmian koncentracji przestrzennej ludności Krakowa w kontekście przemian dynamiki ludnościowej Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego. W szczególności został rozwinięty wątek zmian struktury demograficznej ludności, analizie poddano także procesy starzenia się ludności Krakowa i strefy zewnętrznej Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego. Wątki demograficznego kurczenia się miasta zostały podniesione w artykule J. Jakóbczyk-Gryszkiewicz, która wskazuje na niekorzystne tendencje depopulacyjne, które ujawniły się w Łodzi. Do dużej depopulacji przyczyniły się, zdaniem Autorki, wysoki ubytek naturalny, ujemne saldo migracji, szybkie procesy starzenia się ludności, silne procesy feminizacji i zmiany modelu rodziny.

Procesy społeczne w mieści są przedmiotem zainteresowania A. Kwiatek-Sołtys i H. Mainet które badają jakość życia w małych miastach Francji i Polski należących do światowej sieci Cittaslow. Autorki starają się skonfrontować ze sobą wymienione małe miasta z innymi niedużymi ośrodkami w danym regionie w zakresie poziomu i jakości życia. W perspektywie społecznej odczytujemy także artykuł A. Łyszczarz, która próbuje określić wpływ sytuacji materialnej mieszkańców Rzeszowa oraz miejsca zamieszkania na postrzeganie przez nich wizerunku miasta. Wizerunek ten był badany z perspektywy mieszkańca strefy starośródmiejskiej, suburbium oraz podmiejskiej. Społeczne aspekty oddziaływań miasta stara się prześledzić w artykule przedstawiającym wpływ Krakowa na jego strefę podmiejską H. Pawlak. Autorka analizie poddała opinie wyrażane przez mieszkańców podmiejskich wsi na temat wybranych ekonomicznych i społecznych wymiarów ich życia w kontekście oddziaływań wielkiego miasta. Teoretyczne podejście do problematyki społecznej miasta prezentuje opracowanie Anny i Jerzego Runge. Autorzy zwracają uwagę na problemy powstające przy badaniu przestrzeni społecznej w odniesieniu do złożonych układów osadniczych. Złożonym układem osadniczym jest konurbacja katowicka w obrębie której zostały zidentyfikowane odmienne od klasycznych modeli, typy relacji zachodzących między strukturą osadniczą a odpowiadającą jej strukturą społeczną.

Niezmiernie zróżnicowane tematycznie i metodycznie są artykuły z zakresu geografii miasta sięgające do ich podstaw rozwoju ekonomicznego. O czynnikach sukcesu kreatywnej destrukcji gospodarki Bielska-Białej piszą K. Gwosdz i B. Domański. Autorzy próbują ustalić czynniki i mechanizmy wpływające na zdolność miasta przemysłowego do zachowania swojej dynamiki rozwojowej oraz odporność na kryzysy zewnętrzne. Rozwój gospodarczy Bielska-Białej Autorzy interpretują także w kategoriach zlokalizowanych zdolności. Komponent ekonomiczny rozwoju społeczno-ekonomicznego miasta jest przedmiotem uwagi M. Paneckiej-Niepsój. W tym kontekście Autorka analizuje przestrzenne zróżnicowania miast średniej wielkości w Polsce. Bada ona różnorodne wskaźniki ekonomiczne, które są podstawą do konstrukcji rankingu miast według syntetycznego wskaźnika opisującego ich sytuację ekonomiczną. Artykuł autorstwa P. Raźniaka, A.

Winiarczyk-Rażniak i Z. Długosza zwraca uwagę na rozwój miast Ameryki Łacińskiej w warunkach kryzysu gospodarczego. Wpływ tego kryzysu jest badany pod kątem zmian wyników finansowych korporacji umieszczonych na liście Forbes Global 2000 działających w dużych metropoliach tego kontynentu. Autorzy tworzą ranking dużych miast przy wykorzystaniu podstawowych danych finansowych dotyczących zlokalizowanych w nich korporacji. Tematykę gospodarczą podejmuje L. Luchter, która omawia przemiany struktury rodzajowo-przestrzennej elektrowni w Polsce opartych na odnawialnych zasobach energii (OZE). Rozwój energetyki odnawialnej jest celem polityki energetyczno-klimatycznej UE, a także Polski. Autorka wskazuje, iż lokomotywą rozwoju energetyki odnawialnej będzie energetyka wiatrowa.

Ideę miasta zrównoważonego podejmują w swych artykułach dwaj autorzy. A. Hulicka ideę tą wpisuje w koncepcję „miasta zielonego”. Autorka dokonuje charakterystyki i oceny działań pro-środowiskowych samorządów z zakresu tworzenia zielonych dachów. Koncepcja ta jest ilustrowana przykładami z miast Ameryki Północnej. Idea miasta zrównoważonego znajduje także swój wyraz w koncepcji miasta inteligentnego o którym pisze Ł. Kowalski. Celem artykułu jest przegląd rozwiązań nawiązujących do koncepcji inteligentnego miasta, które mają służyć władzom samorządowym do skutecznego planowania rozwoju swoich miast.

Planowanie miejskie oraz polityka miejska są przedmiotem uwagi dwóch kolejnych autorów. Pierwszy z nich P. Godzina omawia problematykę planowania przestrzennego Krakowa. Autor prezentuje dwa dokumenty planistyczne tj. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Polityka zagospodarowania przestrzennego oceniana jest według koncepcji *smart growth*. Autor proponuje zgodnie z koncepcją modelu miasta zwartej sieci ośrodków wielofunkcyjnych rozmieszczonych na obszarze Krakowa. Przedmiotem drugiego z artykułów traktujących o szeroko pojętym planowaniu przestrzennym, autorstwa G. Węclawowicza, jest propozycja zmiany strategii rozwoju miasta w zarządzaniu jego przestrzenią. Propozycja ta dotyczy zwiększenia udziału mieszkańców miast w zarządzaniu, zgodnie z koncepcją współzarządzania.

W tomie II, podobnie jak i w I, zamieszczone zostały artykuły dedykowane Jubilatowi przez współpracowników, przyjaciół i uczniów. Gratulując Panu Profesorowi wspianego Jubileuszu, życzymy zdrowia i dalszych osiągnięć naukowych i dydaktycznych.

Kraków, 8 października 2015 r.

Maria Soja i Andrzej Zborowski